

โครงการสวนสาธารณะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามพระราชดำริ (ท่าโป่งแดง)

สถานที่ตั้ง

บ้านท่าโป่งแดง หมู่ 5 ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000
ห่างจากตัวเมืองประมาณ 6 กิโลเมตร

พิกัด X= 389745

พิกัด Y= 2131726

สภาพแวดล้อม

สวนรุกขชาติท่าโป่งแดงเป็นสวนดอกไม้และป่าไม้ ภายในสวนจะพบศาลาที่พักเป็นแห่งๆ และเป็นโรงเพาะชำกล้าไม้ บริเวณสวนรุกขชาตินี้มีพื้นที่ทั้งหมด 11 ไร่ ป่าภายในสวนรุกขชาติจะเป็นป่าไม้ผลัดใบตลอดทั้งปี ส่วนมากเป็นเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้จากป่าและสวนรุกขชาติแห่งนี้ยังเป็นอ่างเก็บกักน้ำเพื่อไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง (ปฏิญาณ กองศรี: 13/12/2550)

ประวัติ

เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2534 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทรงรับสั่งแก่คณะทำงานตามโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ ณ พระตำหนักภูพิงราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ให้ใช้พื้นที่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำปาย ที่อยู่ตรงข้ามหน่วยงานปศุสัตว์ จัดทำเป็นสวนสาธารณะ (Public park) โดยวิธีสูบน้ำจากแม่น้ำปายขึ้นไปช่วย เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนของเมือง

แม่ฮ่องสอน และในสวนสาธารณะนั้นต้องมีการสร้างที่พักเอาไว้ด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ชมสวนได้พักผ่อน เมื่อปลูกป่าเต็มพื้นที่นั้นแล้ว ต่อไปจะเป็นส่วนเดียวกับฝั่งขวา คือศูนย์ทำโปงแดงทั้งหมด และถ้ามีเงินก็สามารถทำสะพานข้ามแม่น้ำปาย เชื่อมกับสวนสาธารณะข้ามไปฝั่งขวาได้ (ปฎิญาณ กองศรี:13/12/2550)

บริเวณภายในสวนรุกขชาติทำโปงแดง

ในวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปาย และตรวจพื้นที่ ซึ่งจะก่อสร้างสวนสาธารณะทรงได้พระราชทานพระราชดำรัส ดังนี้ (ปฏิญาณ กองศรี:13/12/2550)

“ให้พิจารณาเร่งรัดการก่อสร้างฝายกั้นลำนํ้าปาย เพื่อจัดหานํ้าให้กับพื้นที่ศูนย์บริการพัฒนาลุ่มน้ำปายและส่งนํ้าให้แก่พื้นที่สวนสาธารณะ ที่จะก่อสร้างขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยในพื้นที่สวนสาธารณะ ให้ทำระบบส่งนํ้าไปยังพื้นที่รอบภูเขา โดยก่อสร้างเป็นบ่อพักนํ้าไว้เป็นระยะๆระหว่างทางขึ้นเขาโดยให้ทำรอบ ๆ เขา เป็นระยะภายในสวนสาธารณะ แล้วปล่อยนํ้าลงมาเพิ่มความชุ่มชื้นของพื้นที่ป่าและสำหรับพื้นที่ป่าบนภูเขาให้ปลูกต้นไม้ที่ไม่ทิ้งใบ และนํ้านํ้ามารด ป่าก็จะสวย” ทรงรับสั่งเพิ่มเติมว่า (ปฏิญาณ กองศรี:13/12/2550)

“ถ้ามีนํ้า ป่าบริเวณนี้จะเขียว ไม้ไม่ผลัดใบเช่นเดียวกับที่ดอยสะเก็ด และพื้นที่นี้ไม่ต้องปลูกป่าใหม่ แต่ถ้าปลูกใหม่ไม่ต้องตัด ให้ปลูกแซมในที่โล่ง ซึ่งอาจจะปลูกไม้ประเภท หว้า ไทรสะเดา สำหรับพื้นที่โล่งมาก ๆ ก็ให้ทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินปลูกตามลักษณะของชั้นความสูงหรือแนวระดับ และในส่วนของขอบเขตพื้นที่สวนสาธารณะนั้นให้กันขอบเขตให้ชัดเจน และสำหรับราษฎรที่บุกรุกพื้นที่สวนสาธารณะอยู่ ก็ให้จัดที่ดินทำกินให้เขาใหม่บริเวณใกล้เคียง จัดหานํ้าให้ เขาก็จะมีที่อยู่ดีกว่าเดิมซึ่งปัจจุบันเขาแร้นแค้น ต่อไปก็ยกให้เขา หรือต่อไปก็บอกชาวบ้านกลุ่มนี้ มาเป็นคณงานของสวนสาธารณะ” (ปฏิญาณ กองศรี:13/12/2550)

ในวโรกาสเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ทรงปลูกต้นหว้า ไว้เป็นที่ระลึกทางด้านหน้าเชิงเขาของสวนสาธารณะ ขณะนี้ ต้นหว้าต้นนี้เจริญเติบโตงดงามยิ่งนัก สวนสาธารณะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้พัฒนาปรับปรุงมาโดยตลอด ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2539 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดสวนสาธารณะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ อาคารชมวิว ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนสืบมาสำนักงานป่าไม้จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เข้ามารับผิดชอบดูแล พัฒนาสวนสาธารณะจังหวัดแม่ฮ่องสอนตลอดมาจุดที่น่าสนใจ สวนสาธารณะจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามพระราชดำริ (ปฏิญาณ กองศรี:13/12/2550)

ลักษณะภายในบริเวณสวนรุกขชาติทำโป่งแดง

1. ศาลานิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ เป็นอาคารแสดงประวัติ ความเป็นมาของสวนสาธารณะฯและเรื่องราว แนวคิดและทฤษฎีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ในด้านป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนโครงการตามพระราชดำริ ที่ได้ทรงพระราชทานให้กับประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เป็นเส้นทางเดินเรียบไปตามลำห้วยและเนินเขา ผ่านสถานีให้ความรู้ จำนวน 5 สถานี ระยะทางยาว 1,200 เมตรใช้เวลาเดินประมาณ 45 – 60 นาที

3. เส้นทางเดิน วัง เพื่อสุขภาพและชมพรรณไม้ เส้นทางเดิน วังเพื่อสุขภาพสำหรับผู้รักธรรมชาติเส้นทางเรียบง่าย ไม่สูงชันรื่นรมย์ ด้วยไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น สามารถศึกษาพันธุ์ไม้ เรียนรู้เรื่องราวของป่าไม้ ต้นไม้ด้วยตนเอง จากป้ายสื่อความหมายตลอดเส้นทาง

4. พื้นที่สาธิต ศึกษาเรียนรู้แนวคิดและทฤษฎีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ในด้านป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย (1) การปลูกป่า 3 อย่างได้ประโยชน์ 4 อย่าง (2) ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก (3) ป่าเปียก (4) ภูเขาป่า (5) ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น

5. ลานกิจกรรม สำหรับผู้เข้าเที่ยวชมสวนสาธารณะ ได้ใช้เป็นลานกิจกรรม และนั่งทานการร่วมกัน

6. จุดชมวิวม่านน้ำปาย เป็นสถานที่ชมทิวทัศน์นิภาพของแม่น้ำได้จากเนินเขาสูง เห็นความสวยงามของม่านน้ำปายได้เป็นระยะทางไกลสุดสายตา

7. แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่และไม้ยืนต้นดอกมีกลิ่นหอม เป็นแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ไผ่นานาชนิด และไม้ยืนต้นดอกมีกลิ่นหอม ในท้องถิ่นมากมาย

8. สถานีเพาะชำกล้าไม้ เป็นเรือนเพาะชำไม้ดอก ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ประดับ ไม้มีค่าหายากสำหรับแจกจ่ายประชาชนและผู้สนใจทั่วไปนำไปปลูก

9. อ่างเก็บน้ำ ประกอบด้วย ศาลาที่พัก ริมน้ำปายเนิน สำหรับพักผ่อนริมน้ำ ความร่มรื่นของป่าไม้สายธารที่เขียวขจีทั้งปี

ศูนย์สาธารณะแห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติมีที่พักศาลาเป็นแห่ง ๆ เรือนเพาะชำและสวนดอกไม้ต่าง ๆ ส่วนมากสวนสาธารณะแห่งนี้จะมีนักท่องเที่ยวมาทางเดินที่นอนและมาออกกำลังกายเป็นประจำ บริเวณสวนสาธารณะแห่งนี้สวน มีพื้นที่ 1,235 ไร่ 2 งาน 81 ตารางวา (ปฏิญาณ กองศรี:13/12/2550)

บรรยากาศภายในสวน

บรรยากาศภายในสวน

บรรยากาศภายในสวน

สวนสัตว์ปางหมู

สถานที่ตั้ง

สวนสัตว์ปางหมู หมู่ 1 ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000
ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร

พิกัด X = 390563

พิกัด Y = 2132754

ลักษณะของสถานที่

โครงการพระตำหนักปางตอง 2 เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ป่าปางตองอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อเดินเข้าไปข้างในจะเห็นสภาพเป็นป่าไม้และภูเขา บริเวณภูเขาจะเป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ป่าในกรง ซึ่งมีสัตว์จำนวนมากเพื่อให้ผู้คนได้เดินทางเที่ยวชมและเข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศภายในสวนสัตว์ และยังได้ศึกษาการเลี้ยงสัตว์ป่าโดยอิงกำเนิดจากธรรมชาติ สภาพทั่วไปจะเป็นป่าไม้และภูเขาจะมีแม่น้ำปาย ไหลผ่านบรรยากาศทั่วไปอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สถานที่แห่งนี้ขึ้นตรงกับศูนย์พัฒนาปางตองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานใหญ่อยู่ที่พระตำหนักปางตองและสัตว์ที่เลี้ยงบางส่วนนำลงมาจากพระตำหนักปางตองเพื่อนำมาเลี้ยงรวมกัน (ปริญา จิระมิตร : 07/12/2550)

หมี

ไกฟ้า

นกยูง

นกเงือก

นกกระเจือกเทศ

ชะนี

ชะนี

ลิง

กวาง

วัว

หมูป่า

สวนรุกชาติห้วยโป่งแข่

สถานที่ตั้ง

หลังการเคหะแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัด X= 391923

พิกัด Y= 2133227

สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นป่าไม้สักที่อุดมสมบูรณ์และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ร่มรื่นมาก สภาพโดยทั่วไปบริเวณสวนรุกชาติห้วยโป่งแข่เป็นสนามหญ้า ปลูกลูกดอกไม้เป็นหย่อมๆ มีบ่อเลี้ยงปลาและกระท่อมพักผ่อน สำนักงานอีกหนึ่งหลังห้องน้ำสุขาสองหลัง และมีทางเดินเป็นซีเมนต์เข้าไป ด้านในจะปกคลุมด้วยต้นไม้สักใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีผู้คนมาพักผ่อนหย่อนใจอยู่เป็นประจำส่วนมากจะมาในวันเสาร์และอาทิตย์ (นิพนธ์ พิทักษ์:07/12/2550)

ประวัติ

สวนรุกชาติแห่งนี้ สมัยก่อนจะเป็นป่าละเมาะและเป็นจำพวกไม้ยืนต้นเช่น ไม้สัก ไม้เต็ง ไม้แดง มีโครงการจากอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ให้สร้างสถานที่แห่งนี้เป็นสวนรุกชาติห้วยโป่งแข่ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยมีนโยบายเกี่ยวกับการรักษาดินน้ำลำธารเนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายลงมาก จึงมีการอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและยังเป็นสถานที่ร่มรื่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ยังเปิดให้คนเข้ามาศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและพันธุ์พืชจากป่าแห่งนี้อยู่เสมอ ปัจจุบันได้

มีการพัฒนามาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีก แห่งหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน สวนรุกชาติแห่งนี้เดิมเรียกว่า “ห้วยปู่แซ่” เนื่องจากพ่อเลี้ยงเลาหลิน (ขุนอาทร ศึกษาการ) ได้เป็นแกนนำในการขุดพื้นที่ทำนา ซึ่งพ่อเลี้ยงเลาหลินเป็นคนจีนหรือแซ่ จึงเรียกกันว่าห้วยปู่แซ่ (นิพนธ์ พิทักษ์: 07/12/2550)

บรรยากาศภายในสวน

สวนสาธารณะข้างโบเฝิก(ข้าวเฝือก)

สถานที่ตั้ง

ถนนชุมพรประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000 (ตรงข้าม
โรงแรมรุคส์ โฮเต็ล)

พิกัด X =391602

พิกัด Y =2133226

ประวัติ

ในอดีตเป็นสะพานไม้มีหลังคามุงด้วยสังกะสีนำมาจากประเทศพม่า ที่มีความหนาเป็นพิเศษ สะพานนี้เป็นเส้นทางเดินทางจากแม่ฮ่องสอนไปสู่ ตำบลผาบ่อง อำเภอขุนยวม อำเภอ แม่สะเรียง และจังหวัดเชียงใหม่ เหตุที่เรียกว่า “โบเฝิก” คือ คนไตเรียก สะพานว่า “โง” เรียกสังกะสี ว่า “เหล็กเฝิก” จึงเรียกว่า โงเฝิก หรือ โงเจ้าฟ้า เพราะเจ้าฟ้าเป็นคนออกทุนทรัพย์ในการสร้างสะพาน ส่วนภาษาไทยจะเรียกว่า “ข้าวเฝือก” สะพานแห่งนี้ใช้เป็นที่พักระหว่างทางของผู้คนจะเดินทางเข้ามาเมืองแม่ฮ่องสอน (สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ: 08/10/2550)

บรรยากาศของสวน

ข้าวเจ้าฟ้า

สถานที่ตั้ง

อยู่ทางด้านทิศใต้ของสำนักงานที่ดินจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถนนขุนลุมประพาส
ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัดX= 391477

พิกัดY=2133004

ลักษณะทั่วไป

ข้าวเป็นสะพานไม้ มีความยาวประมาณ 10 เมตร เป็นสะพานข้ามร่องน้ำที่ไหลมาจากห้วย
โป่งแช่ไหลลงสู่ลำน้ำของชาวนาและไหลเข้าร่องน้ำแม่ฮ่องสอน (บุญเลิศ วิรัตน์ภรณ์:24/1/2551)

หนองจองคำ

สถานที่ตั้ง สวนสาธารณะหนองจองคำ ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัด X = 391871

พิกัด Y = 2134041

หนองจองคำในอดีต

ศาลาจำศีลกลางน้ำ

หนองจองคำ

หนองจองคำในปัจจุบัน

น้ำพุกลางหนอง

หนองจองคำ

ต้นโพธิ์ข้างหนองน้ำ

สวนสาธารณะหนองจองคำ

ประวัติหนองจองคำ

เป็นชื่อหนองน้ำใหญ่ใจกลางเมืองแม่ฮ่องสอน เรียกชื่อตามสถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้เคียงคือ วัดจองคำ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ตามเขตเมือง จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มาช้านาน (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้รับการบอกเล่ามาจากบรรพบุรุษอีกทอดหนึ่ง ได้เล่าว่า หนองจองคำไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่เกิดขึ้นโดยน้ำมือของมนุษย์โดยไม่ตั้งใจ เนื่องจากสมัยก่อนซึ่งเป็นยุคสร้างบ้านแปงเมืองได้มีการขุดดินบริเวณหนองจองคำไปปั้นอิฐเพื่อสร้าง กองมูสี่เสา หรือเจดีย์สี่องค์ในบริเวณทางรถยนต์ขึ้นสู่วัดพระธาตุดอยกองมู ปัจจุบันเหลือเพียงร่องรอยบางส่วนเท่านั้น และสร้างทางเดินขึ้นคอยจากวัดพระนอนจนถึง ยอดต่อหมู หรือบริเวณพระยืนกลางดอยกองมู ในปัจจุบัน ยอดต่อหมูเป็นภาษาพม่า เพี้ยนมาจากคำว่า เข้ายต่อหมู เข้ายแปลว่า ถึง ต่อหมูแปลว่า พระพุทธรูป รวมความแล้วจึงแปลว่า ถึงพระพุทธรูป ซึ่งต้องใช้อิฐเป็นจำนวนมาก โดยสร้างเตาเผา ณ บริเวณด้านข้างของอาคารพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน จนมีหมอ กวมนำเอาเรื่องราวเหล่านี้ไปแต่งเป็นเพลงไตทำนองล่องคองเป็นเพลงเกี่ยวสาว ปราภฏอยู่ท่อนหนึ่งว่า “ก้ำแปงอักซู้ดก้อย เจ้มเมื่อไฟลาม ฮ้าโดนหลอย ปา ยอดต่อหมู เย้าเน..” แปลว่า “รักเธออย่างสุดซึ้ง ตั้งแต่ไฟลามไหม้ดอยและหน้าผา จนถึงยอดต่อหมู เลยนะ” เพลงนี้สามารถบอกคนรุ่นหลังได้ว่าการสร้างกองมูสี่เสาและยอดต่อหมูนั่น

เกิดขึ้นมานานแล้ว เช่นเดียวกับการขุดดินป็นอิฐที่หนองจองคำเพื่อสร้าง ศาสนสถานดังกล่าว ในที่สุด บริเวณที่ขุดเอาดินไปป็นอิฐก็กลายเป็นหลุมใหญ่ ประกอบกับเป็นพื้นที่ต่ำอยู่แล้ว น้ำจากทุกทิศทั้งน้ำฝน น้ำใช้ น้ำจากบ่อน้ำที่รายรอบหนองน้ำ และน้ำแม่ฮ่องสอนบางส่วนก็ไหลลงมารวมกัน โดยเฉพาะด้านทิศเหนือที่ชาวบ้านเรียกว่า “กุงแกบ” ซึ่งเป็นที่สูงมีบ่อน้ำที่เป็นตาน้ำจำนวนมาก เมื่อล้นจากหนองจองคำก็ไหลลงไปทางใต้ผ่านหน้าเรือนจำเก่าไปสู่ ลำพาศดี พวกพศติในสมัยนั้นก็ได้ทำครกน้ำเทคโนโดยีชาวบ้านสำหรับตำข้าวเพื่อเอาไว้กินและเลี้ยงคนคุก ชาวบ้านเรียกว่า “ครกน้ำพศติ” ปัจจุบันคือบริเวณอาคารที่ทำการป้อกหนองจองคำ (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

บริเวณด้านทิศใต้ซึ่งเป็นด้านหน้าของหนองจองคำ คือด้านที่ติดกับวัดจองคำมีการสร้างแข่งผีหรือศาลสำหรับเช่น ไหว้ผีเจ้าที่ ที่ดูแลหนองน้ำ เรียกว่า “แข่งนายขาวแขนปู้ด” ตามความเชื่อของชาวไตที่มักให้ความสำคัญกับแหล่งน้ำ ป่า ที่ทำกิน หรือแม้แต่เครื่องมือทำกิน สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน ตามจารีตดังกล่าวพอถึงวันพระ โดยเฉพาะวันเดือนเพ็ญหรือวันเดือนดับชาวบ้านมักจะนำ ก๊อกหอมต่อ หรือสะดวกไปเช่น ไหว้ด้วยความเคารพ ยำเกรง การที่เชื่อว่ามีผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลคุ้มครองนั้น ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าจับสัตว์น้ำในหนองไปรับประทาน เพราะเชื่อว่าหากฝ่าฝืน อาจจะมีอันเป็นไป ปัจจุบันความเชื่อนี้ได้ลดน้อยลง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ไม่ค่อยเชื่อถือเท่าไรนัก บางส่วนยังจับไปรับประทานหรือจับไปขาย (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

ต่อมา มีการสร้างศาลาในหนองน้ำด้านทิศใต้ขึ้นสามหลัง หลังแรกเป็นศาลาของวัดจองกลาง หลังที่สองเป็นศาลาของนายจองจำเป็นผู้สร้างถวาย และหลังที่สามเป็นศาลาของวัดจองคำ ศาลาเหล่านี้เป็นศาลาจำวัดสำหรับพ่อศีลแม่ศีล สองหลังแรกถูกรื้อไปเพราะเหตุใดไม่มีใครทราบ แต่หลังสุดท้ายถูกรื้อทิ้งเพราะกลายเป็นศาลาร้างเนื่องจากมีผู้นำศพคนที่ถูกยิงตายมาไว้บนศาลา พ่อศีลแม่ศีลกลัวไม่กล้าพักนอนจำวัดก็เลยร้างไป ในสมัยนั้นหนองจองคำจะเต็มไปด้วยดอกบัวหลวง ออกดอกสีชมพูสะพรั่งเต็มไปหมด เด็กๆชอบว่ายน้ำลุยโคลนเข้าไปเก็บดอกบัวให้พ่อแม่นำไปถวายวัด บางคนก็จะเก็บหัวบัวเพื่อนำไปทำขนมหวาน (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

ในอดีต มีการจัดงานในบริเวณหนองจองคำ เรียกว่า “บอยเฮ้อ” ตรงกับเดือนห้า หรือวันปีใหม่ของเมืองของทุกปีเสียงดนตรีพม่าจะดังระงมไปหมด มีการแข่งเรือกันอย่างสนุกสนาน เป็นเรือพายลำขนาดกลางที่นำมาจากชุมชนแถบลุ่มน้ำต่างๆ เช่นลุ่มน้ำปาย ลุ่มน้ำแม่สะงา ลุ่มน้ำแม่สะมาด โดยการบรรทุกเกี่ยวมาทำการแข่งขันกันโดยเฉพาะ สมัยนั้นในเดือนห้าในหนองจะมาก เนื่องจากมีน้ำแม่ฮ่องสอนไหลลงสู่หนองจองคำ แต่หากเป็นฤดูทำนาหรือฤดูฝนน้ำจะน้อย เพราะเหตุว่าน้ำแม่ฮ่องสอนจะถูกผันไปทำการเกษตรจนแทบแห้งขอดนั่นเองเคยมีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ท้ายหนองไปขอน้ำจากผู้กำกับการค้าตรวจจรจัดโดยขอให้ผันน้ำลงหนองเพื่อให้ครัวเรือนที่อยู่ท้ายหนองได้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ในการเกษตร (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

ปัจจุบันหนองจองคำถูกปรับปรุงโดยการทำผนังกันน้ำรอบหนองน้ำที่หล่อเลี้ยงจึงเกิดจากการจัดการน้ำของสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีน้ำแม่ฮ่องสอนเป็นสายหลักซึ่งจะทำการผันน้ำลงมาเป็นระยะรวมทั้งน้ำซึมน้ำซับและน้ำฝนที่เกิดเองตามธรรมชาติส่วนน้ำที่มาจากชุมชนจะไหลลงสู่ร่องน้ำที่ทำไว้รอบๆหนองจองคำไม่ได้ไหลลงสู่หนองน้ำแต่อย่างใด แต่ก็อาจมีน้ำเสียซึมผ่านลงสู่หนองบ้าง ตามวิธีการศึกษาของกรมชลประทานได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการขุดลอกเอาโคลนตมจากหนองน้ำออกไป น้ำจึงจะสะอาดไม่เน่าเสีย (ประเสริฐ ประดิษฐ์ : 20/09/2550)

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ

ปัญหาที่สำคัญที่พบเห็นบ่อยครั้งเกี่ยวกับหนองจองคำ ก็คือปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการรักษาความสะอาด เนื่องจากหนองจองคำเป็นสถานที่หนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและเข้ามาเที่ยวชมกันเป็นจำนวนมาก เลยทำให้ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องต่างๆของหนองจองคำก็ตาม และอีกปัญหาหนึ่งก็คือเรื่องน้ำเน่าเนื่องจากเมื่อนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากและประกอบกับจำนวนปลาที่มีการขยายพันธุ์มากขึ้นเลยทำให้การให้อาหารปลามีจำนวนมากไปด้วยเลยทำให้น้ำในหนองจองคำเกิดการเน่าเสีย

ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านแม้ว่าปัจจุบันทางเทศบาลจะทำการบำบัดน้ำเสียไปแล้วแต่ก็แก้ไขได้แค่เพียงบางส่วนเท่านั้น (อาจ เชาว์เลขา : 20/09/2550)

ประโยชน์ที่ชาวแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวได้รับคือ(อาจ เชาว์เลขา :20/09/2550)

1. เป็นสถานที่ประกอบประเพณีที่สำคัญของชาวแม่ฮ่องสอน
2. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยว
3. เป็นสถานที่ออกกำลังกายของชาวแม่ฮ่องสอน
4. เป็นสถานที่ประกอบอาชีพค้าขายของชาวบ้าน(ถนนคนเดิน)ในบางฤดูกาลเท่านั้น

การพัฒนาหนองจองคำในอีก 5 ปีข้างหน้า

การพัฒนาหนองจองคำไม่ใช่เรื่องยากนักเพียงแต่ต้องอาศัยความร่วมมือของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนทุกคนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลเรื่องความสะอาด เรื่องปลา หรือแม้แต่ดอกไม้ใบหญ้าต่างในบริเวณหนองจองคำให้คงความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์คู่บ้านคู่เมืองแม่ฮ่องสอน ส่วนทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนควรมีการบำบัดน้ำเสียแก่หนองจองคำในทุกๆปีเพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับชาวชุมชนใกล้เคียงกับหนองจองคำ ถึงจะทำให้หนองจองคำจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างความสุขและความประทับใจแก่ชาวแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวโดยแท้จริง (พระครูอนุสรณ์ชัยสิทธิ์: 20/09/2550)

ตลาดสดเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

สถานที่ตั้ง

ถนนสิงหนาทบำรุง ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัด X = 391772

พิกัด Y = 2134378

ตลาดสายหยุด

ถนนด้านทิศเหนือของตลาด

ประวัติความเป็นมา

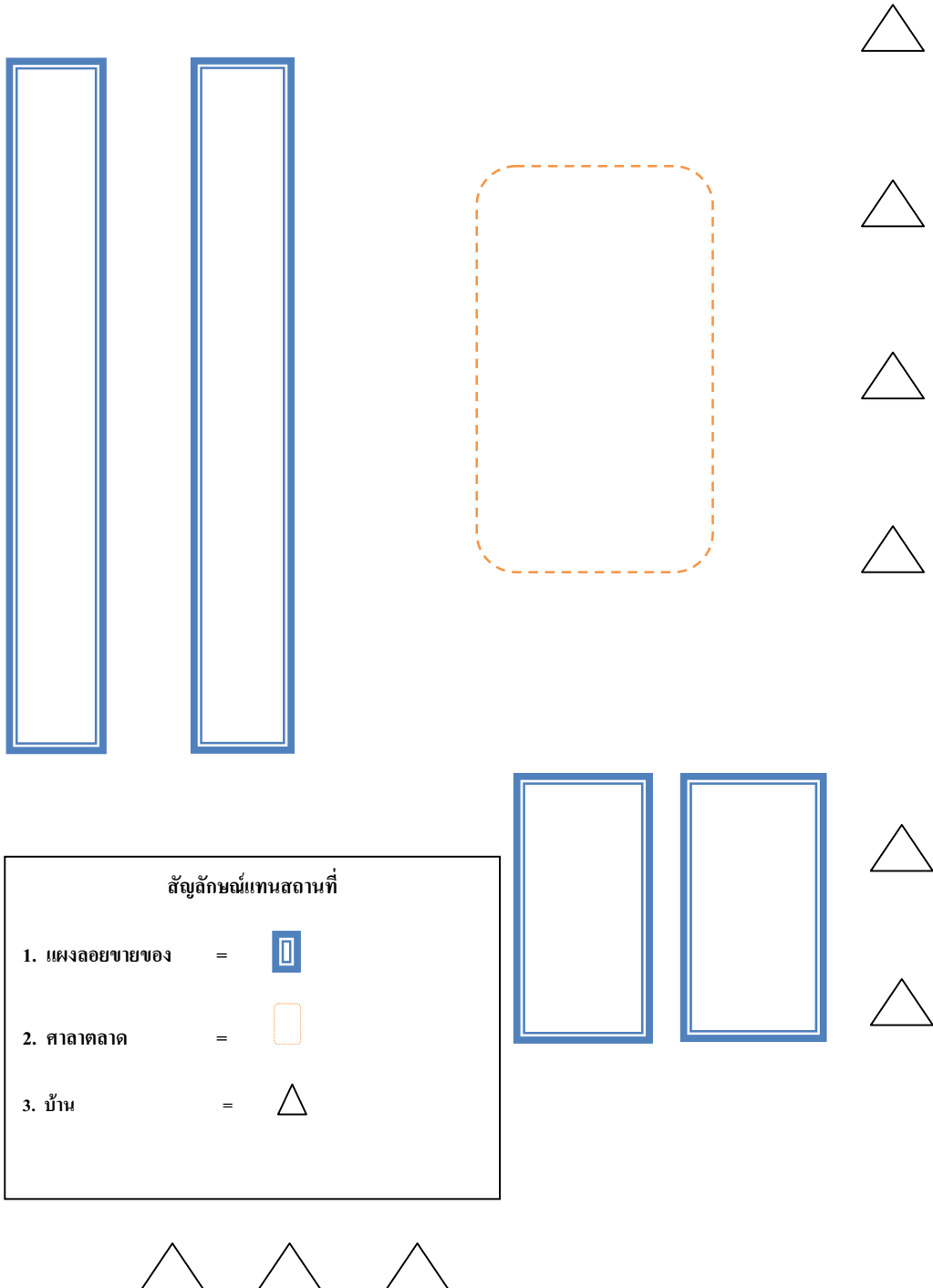
ในสมัยก่อนตลาดสดแห่งนี้เป็นของเอกชน เจ้าของคือมีขุนศรีโกสัย วิสุทธิ์ ซึ่งขุนศรีโกสัย วิสุทธิ์ มีอาชีพหลักคือการต้มเหล้าขาย ต่อมาเมื่อประมาณ 50 ปีก่อน สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ซื้อที่บริเวณนี้มาทำเป็นตลาดสดของเทศบาล (สามารถ หิมะนันท์ : 15/09/2550)

ตลาดสายหยุดสมัยก่อน

เมื่อ พ.ศ. 2504 ที่ก่อตั้งตลาดสดแห่งนี้มีสภาพเป็นแค่ เพิงหมาแหงน หลังคามุงด้วยสังกะสี และมีเพียงศาลาหลังใหญ่เป็นโรงโหล่งกว้าง ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้มีฝักกัน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน บริเวณรอบๆตลาดจะเป็นบ้านไม้ปลูกต่ำๆชั้นเดียว มุงหลังคาด้วยใบตอง ด้านทิศตะวันตกของตลาด (ติดกับวัดหัวเวียงปัจจุบัน) เป็นลานสนามหญ้าโหล่งกว้าง และด้านทิศใต้ของตลาดก็เป็นลานหญ้ากว้างเช่นกัน มีแผงลอยขายของยกพื้นขึ้น อยู่ทางด้านทิศตะวันตก อยู่เป็นแผงลอย 2 แผง มักขายประเภท พืชผัก และผลไม้ ส่วนทางเข้าตลาดเดิมมีอยู่ทางเดียว คือเข้าข้างธนาคารกรุงไทยปัจจุบัน ตอนนั้นยังไม่มีธนาคาร จึงสามารถเดินเข้าตลาด ทางวัดหัวเวียงได้ ส่วนถนนเส้นข้างสนามบินยังไม่มี แต่มีสภาพเป็นป่า เดิมตลาดจะเปิดประมาณ ตี 4 และเลิกประมาณ 8 โมงเช้า จึงได้ชื่อว่า “ตลาดสายหยุด” เมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2521 มีเหตุการณ์ไฟไหม้ขึ้น ต้นเพลิงมาจากบ้านไม้สองชั้น ไฟได้ลุกลามจากชั้นล่าง ซึ่งมีกล่องไม้ขีดไฟขนาดใหญ่วางไว้ชั้นล่างอยู่หลายกล่อง จึงเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ทำให้เพลิงลามมาถึงบ้านลุงสมเกียรติ ปะวันละ ทำให้ลูกชายอายุ 9 ขวบ ที่นอนอยู่ในบ้านถูกไฟครอกเสียชีวิต สาเหตุคาดว่าเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร (สมเกียรติ ปะวันละ: 17/09/2550; สามารถ หิมะนันท์: 15/09/2550)

ผังจำลองตลาดในอดีต

(จากการสัมภาษณ์นาย สมเกียรติ ปะวันละ เมื่อวันที่ 17/09/50)

ตอนหลังเมื่อเทศบาลได้ซื้อตลาดจากเอกชนแล้วจึงทำการขยายและปรับปรุงตลาดใหม่ โดยเทศบาลได้กู้เงินมาสร้างตลาดใหม่ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2529 ใช้งบประมาณในการสร้าง 2 ล้านบาท ดำเนินการสร้าง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2529 โดยมี นายวิระวัฒน์ เทิดธรรมไพศาล เป็น ผู้รับเหมาก่อสร้าง ใช้เวลาในการสร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2529 – 2530 และในปี 2531 เริ่มมีการทำสัญญาให้ เช่ารายวัน วันละ 6 บาท และปัจจุบันเปลี่ยนมาให้เช่า แบ่งตามอาคาร คือ

- อาคาร 1 บริเวณด้านทิศตะวันตก เช่ารายเดือนห้องละ 1,300 บาท/เดือน
- อาคาร 2 บริเวณร้านด้านทิศใต้ เช่ารายเดือนห้องละ 1,200 บาท/เดือน
- อาคาร 3 บริเวณร้านด้านทิศตะวันออก เช่ารายเดือนห้องละ 2,000 บาท/เดือน
- อาคาร 4 บริเวณโรงจมน้ำ ปัจจุบันเป็นของรัฐบาล
- อาคาร 5 บริเวณตรงกลางด้านบนยังไม่มีคนเช่า
- บริเวณกลางตลาด(ตรงอาหารสด) เช่ารายเดือนห้องละ 500 บาท/เดือน
- บริเวณกลางตลาด(ร้านของชำ) เช่ารายเดือนห้องละ 300 บาท/เดือน

(กองคลัง เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน: 19/09/2550)

ชาวบ้านนำผักมาขาย

ชาวบ้านนำผักมาขาย

ร้านโจ๊กเสวย

โจ๊กทานเป็นอาหารเช้า

ปัจจุบันตลาดสด ตั้งอยู่ใกล้วัดหัวเวียง บนถนนสิงหนาทบำรุง ตอนเช้าตรู่เมื่อเข้าไปในตลาดจะเปรียบเหมือนได้สัมผัสกับชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งพ่อค้าแม่ค้าจะนำสินค้ามาขายในตลาดเมืองแม่ฮ่องสอน รวมทั้งอาหารใต้ ขนมใต้ เครื่องแต่งกายชุดใต้ และของฝากจากเมืองแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันตลาดจะเริ่มขึ้นตั้งแต่รุ่งสางไปจนถึงเย็นของทุกวัน นักท่องเที่ยว สามารถชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแม่ฮ่องสอนได้ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายตามแบบไทใหญ่หรือชาวเขาที่มาซื้อสินค้า อาหารพื้นเมืองรวมทั้งพืชผัก ผลไม้ท้องถิ่นสด ๆ (เวลาที่เหมาะสมสำหรับการชมตลาดเช้า ควรเริ่มตั้งแต่เช้ามืดถึงประมาณ 09.00 น.) ในบริเวณหน้าตลาดประชาชนและนักท่องเที่ยวจะนิยมทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ และรับประทานอาหารเช้าตามร้านในตลาด (สืบค้นจาก www.mmhs.go.th/56k/travel109.html - 36k)

ร้านปาท่องโก๋เสวย

น้ำเต้าหู้

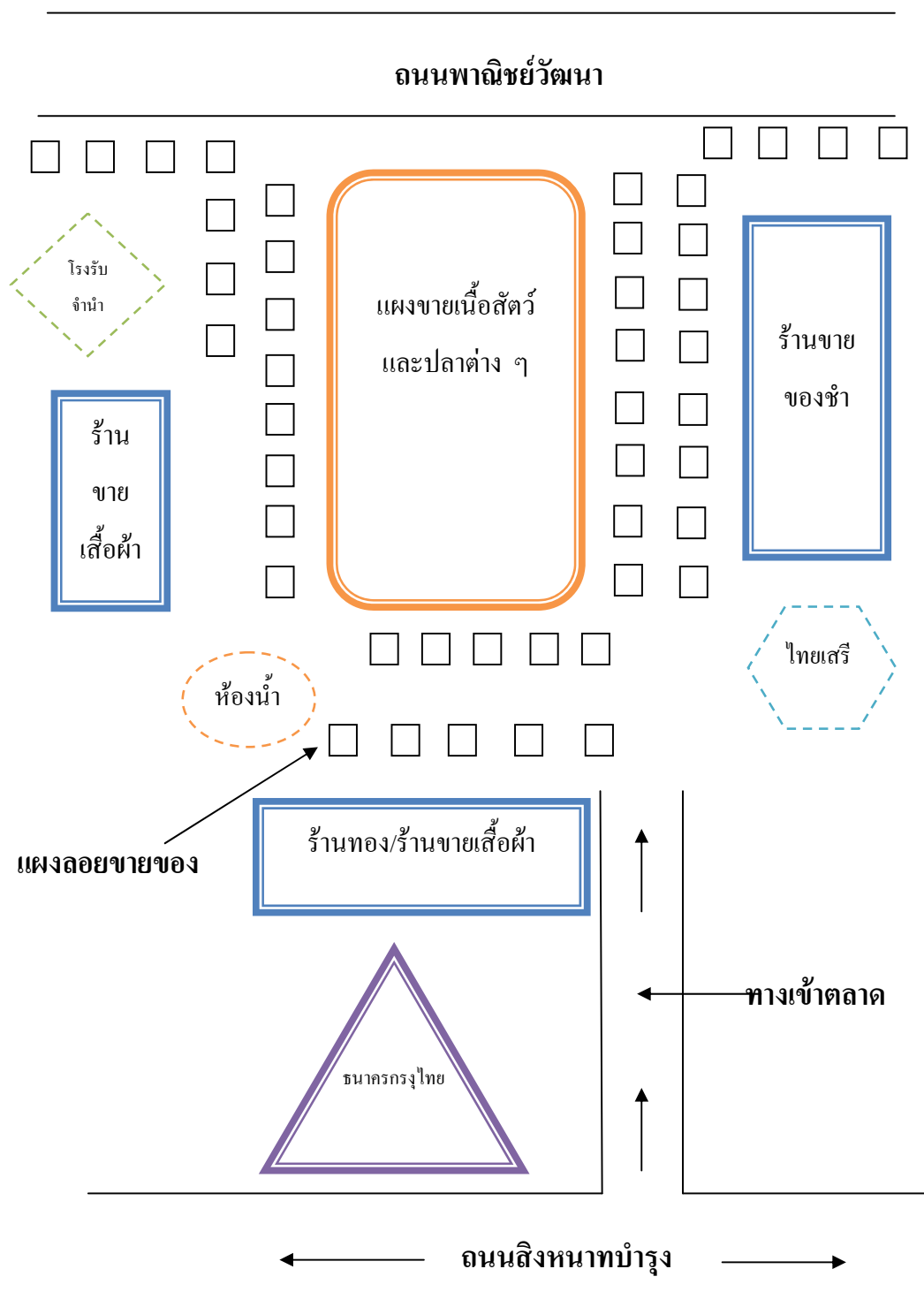

ปาท่องโก๋

ร้านขายขนมเส้น

ผังตลาดสดปัจจุบัน

ร้านของฝาก

ข้าวซอยตัด

ถั่วเน่าแผ่น

น้ำพริกผง

ร้านขายดอกไม้

ร้านขายผลไม้

ร้านขายขนมหวาน

ร้านขายเสื้อผ้าโต

ร้านขายของชำ

ร้านขายรองเท้า

ร้านขายข้าว

ร้านขายอาหารสด

ผักกูด

ถั่วแมงจิ (ถั่วแขก)

ส้มปี้

ผักชีฝรั่ง (ผักชีลาว)

ตัวต่อ

ปลาเหียน (ปลาไหล)

ปลาเส้า (ปลาเพี้ย)

เนื้อแลน (เนื้อตะกวด)

ดอกสะเป่ (ใบหว่า)

ดอกตางจ้อด

ดอกกล้วยไม้

หมอกอ้าว (ดอกกระเจียว)

ดอกจู้หมาก

หมากต่อมจ้อก

ผักจะขายเป็นกองๆ

ทอดข้างปอง

ยายนำผักมาขายที่ตลาด

กล้วยทอด (เต้าฮู้ทอด)

กำลังทอดกล้วย

กาดแสงรวมรส

สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ ถนนพณิชยพัฒนา ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัด X = 391952

พิกัด Y = 2134396

เที่ยงตลาดไปทางด้านทิศตะวันตก มีกาดแสงรวมรส “กาด” แปลเป็นไทย คือ ตลาด คำว่า “แสง” คือ ยามเย็นหรือตอนเย็น “กาดแสง” ก็คือ ตลาดตอนเย็น กาดแสงจะขายอาหารพื้นเมืองมีทั้งอาหารไทใหญ่และอาหารล้านนา และยังมีขนมต่างๆขายอีกด้วย กาดแสงจะเปิดประมาณ 15.00 น. ถึง 20.00 น. ทุกวัน (สามารถ หิมะนันท์:15/10/2550)

ปั้มน้ำมัน ปตท. สาขาแม่ฮ่องสอน

สถานที่ตั้ง

เลขที่ 215 ถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

เวลาเปิด - ปิดทำการคือ 06.00- 20.00 น.

พิกัด X = 391507

พิกัด Y = 2133385

ด้านหน้าปั้ม ปตท. สาขาแม่ฮ่องสอน

รถที่มาเติมน้ำมัน

CO-OP

สถานที่ตั้ง

ถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

พิกัด X = 391677

พิกัด Y = 2134234

CO-OP เป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่นสินค้า OTOP พืชผัก ผลไม้ และยังมีซูเปอร์มาร์เก็ตให้เลือกซื้อสินค้าในราคาที่ย่อมเยา

สินค้าภายใน

ร้านมณีรัตน์

สถานที่ตั้ง

เลขที่ 80 ถนน ชุนลมประพาส ตำบล จองค์ อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000

เบอร์โทรศัพท์ 053-612213

พิกัดX= 0391675

พิกัดY= 2134130

เวลาเปิดปิดร้าน ร้านเปิดเวลา 08.00 น. ปิดเวลา 21.00 น.

สินค้าที่ขายภายในร้าน

สินค้าที่ร้านแนะนำ ประกอบด้วย

1. เสื้อชุดไทใหญ่ผู้หญิง ที่ตัดเย็บด้วยฝีมือคนเมืองปอน

2. กุ๊ปไต ที่ทำด้วยฝีมือชุมชนผาบ่อง

3. แปม ที่รับมาจากในสอยด้วยฝีมือคนในสอย

